

(Krebs' syklus, fermentering av pyrodruesyre) som først og fremst lokker frem ulne minner fra studietiden, men som vel hører med. Avsnittet om molekylær diagnostikk (PFGE, PCR-RFLP, RAPD, MLST) er desto mer inspirerende og gir en nyttig oppdatering også for klinikere. Kapitlet om bakteriologisk diagnostikk er praktisk og passe detaljert med bl.a. tabell for identifisering av Enterobacteriaceae. Deretter kommer et avsnitt om hvordan de ulike antibiotika virker og et illustrert og godt avsnitt om antibiotikaresistens. Boken avsluttes med et eget kapittel om desinfeksjon, inkludert en praktisk nyttig tabell over kjemiske desinfeksjonsmidler og deres fordeler og ulemper.

Kort oppsummert er dette en god bok om bakteriologi og antibiotika tilpasset målgruppen, men med et meget misvisende navn. Her finnes lite om klinisk infeksjonsmedisin. Det står litt om langvarig feber, litt om systemisk inflammatorisk respons-syndrom (SIRS), og noe veldig generelt om empirisk behandling av feber. Innen mikrobiologien glimrer virus og sopp med sitt fravær. Hvis de danske herrer hadde beholdt bokens opprinnelige tittel «Basal og Klinisk Mikrobiologi» ville innholdet i stor grad imøtekommet forventningene.

Bente M. Bergersen

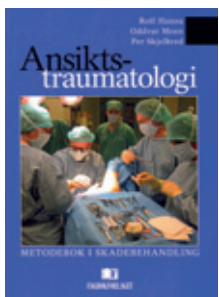
Infeksjonsmedisinsk seksjon
Oslo universitetssykehus, Aker

Første norske lærebok i ansiktstraumatologi

Hanoa R, Moen O, Skjelbred P.

Ansiktstraumatologi

Metodebok i skadebehandling. 151 s, tab, ill.
Bergen: Fagbokforlaget, 2009. Pris NOK 348
ISBN 978-82-450-0753-4

Oslo universitetssykehus, Ullevål, er Norges største traumesenter med en robust organisering av skadebehandling som sikrer tverrfaglig samarbeid. Kjeve- og ansiktsskader behandles i samarbeid med skadebehandling ved

Ullevål har Norges desidert største erfaring innen behandling av ansiktsskader, både isolerte og i kombinasjon med andre skader. Det er derfor naturlig at den første norske læreboken innen dette komplekse feltet utgår fra dette miljøet. Temaet er viktig både fordi alvorlige ansiktsskader kan være akutt livstruende (ufri luftvei/blødning), og fordi et best mulig kosmetisk og funksjonelt resultat er av stor betydning for pasienten.

Skadebehandlingen er i sitt vesen tverrfaglig og stiller store krav til organisering og kompetanse. Pasientens prognose avhenger av riktig behandling i initialfasen. Dette aspektet understrekes av forfatterne allerede i forordet og går igjen gjennom hele boken til tross for at den omhandler et avgrenset spesialfelt.

Den er først og fremst ment som en forpliktende metodebok for ansikts- og kjevekirurgisk avdeling ved Ullevål, men er også tenkt som veiledning for andre kirurgiske avdelinger som mottar pasienter med ansiktsskader. I tillegg anføres det at den inneholder retningslinjer som legevaktleger, øyeleger, øre-nese-hals- og tannleger burde kunne ha nytte av.

Boken er delt inn i fem hoveddeler med 41 kapitler. Den er naturlig bygd opp ved at forfatterne først tar for seg epidemiologiske og organisatoriske aspekter, deretter initialbehandling både prehospitalt og i sykehus. Del 3 omhandler mer spesifikt behandling av de enkelte frakturtypene, del 4 bløtdelskadene. Til slutt omtales viktige aspekter ved pasientrettigheter, dokumentasjon og uforevurdering. Verdt å merke seg er den gjennomgående tverrfaglige vinklingen der traumeorganisering, initialbehandling på skadested og i mottak, prioritering i forhold til andre skader, samt anestesilogiske, postoperative og intensivmedisinske aspekter omtales i egne kapitler. Kapittelindelingen gjør det enkelt å finne frem. Kapitlene fremstår som korte og poengterte med ryddig og oppdatert innhold. Referanselistene er gode og oppdaterte uten å være for omfattende.

Boken er pent innbundet med stive permer og i hendig format. En utstrakt bruk av faktaruter med innhold forfatterne ønsker å vektlegge, egner seg godt i denne typen lærebok. Bruken av illustrasjoner er noe begrenset.

I tillegg til kjevekirurgene ved avdelingen inkluderer forfatterlisten anestesileger og nevrokirurger, intensivlege, øyelege og nevrologer.

Retningslinjer i behandlingen fra skadested via primærhelsetjenesten til sykehus, samt rollen for øre-nese-hals- og øyeleger skisseres på en god måte. Det gis en svært god oversikt over ansiktstraumatologien og dens relasjon til annen skadebehandling. Boken synes å fylle rollen som nasjonal standard i behandling av ansiktsskader. Den skisserer kompleksiteten i behandlingsprinsipper knyttet til slike skader, noe som bør få helsemyndighetene til å reflektere over behov for sentralisering av behandlingen av disse skadene.

Christine Gaarder

Traumeenheten
Akuttdivisjonen
Oslo universitetssykehus, Ullevål

På tide med ny lommebok?

Engelmann M, Godtfredsen N, Kruuse CR et al.

Akutte medisinske tilstande

310 s, tab, ill. København: FADL's Forlag, 2009.

Pris DKK 320

ISBN 978-87-7749-500-7

Dette er en «frakkelommebok» beregnet på leger på vakt. Formatet er hendig, og med lett forsterkede permer med differensialdiagnoser på første perminnbrett og hjertestans og EKG-linjale på siste, tilstreber den å dekke det meste. Den virker solid og vil kunne tåle en omfrakkende tilværelse.

Boken innledes med et kapittel om «Akut medicinsk vagt», deretter kommer organ-, spesialitets- og problemstillingsordnede kapitler, og den avsluttes med administrative forhold, laboratorieanalyser, nyttige adresser og journaloppsett. Med bakgrunnsfarging, tabeller og instruktive tegninger gir den et tiltalende inntrykk. En håndfull fargefotografier av ekstremtilfeller bidrar imidlertid i mine øyne ikke til annet enn skremselspropaganda og gir neppe gjenkjennelseshjelp til uerfarne kolleger.

Innledningskapitlet kan med fordel leses gjentatte ganger av leger på vakt – *Hyppige oversete sykdomme hos den eldre pasient. Hyppige oversete sykdomme hos pasienter med anden etnisk baggrund. Tips til å undgå udvikling af voldelige situationer.* Osv.

Det vil alltid være et vist skjønn med hensyn til hvilke tilstander som skal dekkes i en slik bok. Men det undrer meg at mens man ikke har funnet plass til ulcussykdom, har øsofagitt fått bred dekning. Verre er det at nefrologien ikke har fått noe eget kapittel. Akutt nyresvikt er et avsnitt under væske- og elektrolyttforstyrrelser. Men kronisk nyresvikt og dialyse er det ikke funnet plass til. I det hele tatt er det flere valg som ikke sammenfaller med undertegnede.

Enkelte andre forhold er «problematiske» danske: EKG-linjalen baserer seg på 25 mm/sek. For laboratorieverdiene benyttes SI-enheter, eksempelvis er normalverdi for hemoglobin og 600–830 µmol/l for albumin, verdier som er egnet til å forvirre en norsk lege. Medikamenter er angitt både som virkestoff og salgsnavn. Dette kan være greit for enkelte preparater som for eksempel Confortid, mens Primperan ikke uten videre er gjenkjennelig for yngre norske leger, og Bero-dual og Duovent er ukjent for undertegnede.

Nyttige adresser og nettsteder blir også stort sett unyttige for nordmenn, ettersom alle bortsett fra www.clinicalevidence.com er danske adresser/telefonnumre.

Alt i alt er dette en kjekk lommebok som akkurat som min lommebok, har hull og mangler som gjør at jeg ikke uten forbehold kan anbefale den til andre.

Olav Sandstad

Gastromedisinsk avdeling
Oslo universitetssykehus, Ullevål

God dansk/svensk lærebok i intensivmedisin

Larsson A, Rubertsson S.

Intensiv medicin

730 s, tab, ill. København: FADL's Forlag, 2008.

Pris DKK 850

ISBN 978-87-7749-485-7

Dette er noe så sjeldent som en omfattende lærebok i intensivmedisin i nordisk (dansk) språkdrakt. Boken er en dansk oversettelse av *Intensivvård* som ble utgitt i 2005 med de samme hovedredaktører.

Den henvender seg til yngre leger med interesse for intensivmedisin (gjærne under spesialisering i relevant fagområde), men bør også være velegnet som oppslagsbok for intensivsykepleiere.

Innholdet er ganske omfattende og blir presentert i 57 kapitler. Hvert kapittel har en eller flere «originalforfattere» og så en dansk «referent». Først kommer 11 kapitler generelt om intensivmedisin/sykdomsmekanismer etc. Deretter følger kapitler om nevrintensivmedisin, respirasjonssvikt, gastrointestinale problemer, nyresvikt og infeksjoner. Kardiovaskulære problemer blir ikke omtalt samlet, men kommer dels i kapittel 15 (akutt kardiologi), kapittel 39 (sjokk) og kapittel 42 (hjerter-lunge-redning). Underlig nok er det et eget kapittel om monitorering av respirasjon, men ikke noe eget kapittel om sirkulasjonsmonitorering (dette finnes som et underkapittel i kapitletom sjokk).

Boken er velskrevet, lettlest og med en moderne, smakfull layout. Etter hvert kapittel finnes en sammenfatning i en uthevet «rute». Litteraturreferanser kommer samlet helt bakerst, inndelt etter kapitlene. Et kapittel: «Registrering og oppfølging av intensivbehandling» har ingen litteraturliste (uteglemt?). Av de kapitlene denne anmelderen leste grundig, var dette det svakeste. Innen intensivmedisin er det når det gjelder

oppfølging av overlevende etter intensivbehandling, at de nordiske land og forfattere virkelig har gjort seg internasjonalt kjent. Beskrivelsen av de ulike intensivskårer er overfladisk og konsentrerer seg vesentlig om APACHE II. Ingen av de gode studiene som viser resultat etter langtidsoppfølging fra Norge, Finland og Sverige, blir nevnt eller diskutert.

Det er positivt at det er tatt med noen generelle kapitler om cellebiologi, celledød, iskemi, inflammasjon etc.

Boken kan anbefales som en godt oppdatert oversikt til intensivmedisinsk interesserte leger, kanskje spesielt til dem som senere vil få ansvar for hele eller deler av slik behandling (anestesileger, kirurger og medisinerer under utdanning).

Hans Flaatten

Kirurgisk serviceklinikk
Haukeland universitetssykehus

Informativt og nyttig om hjerneslag

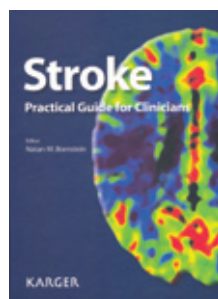
Bornstein NM, red.

Stroke

Practical guide for clinicians. 202 s, tab, ill.

Basel: Karger, 2009. Pris CHF 198

ISBN 978-3-8055-9099-0

Bornstein og medforfattere har på litt over 200 sider gitt oss en oppdatert og velskrevet lærebok for klinikere som arbeider med hjerneslagpasienter. Hensikten er å gi leseren basis-kunnskap om cere-

brovaskulær patofysiologi, diagnostikk og behandling. Boken passer ypperlig for nykommere innen faget, men også som en oppfriskning av kunnskap hos den erfarne kliniker, da publikasjoner til og med 2008 er tatt med.

I atskilte kapitler gir anerkjente spesialister innen cerebrovaskulær medisin en grundig og oppdatert beskrivelse av sine «hjerterbarn». Formen i de ulike kapitlene varierer og blir derfor mer eller mindre leservennlige. Men gjennomgående er fremstillingen lettlest, med fine illustrasjoner og tabeller.

Medikamentelle tiltak er godt ivarett. Primærprofylakse og sekundærprofylakse er meget grundig og godt beskrevet med oppdatert litteratur. For norske lesere vil det sannsynligvis være mer naturlig å følge de norske retningslinjene som er under bearbeiding, enn de amerikanske som det i hovedsak refereres til.

Praktikeren og klinikerer vil nok savne en mer inngående beskrivelse av akutt behandling. Behandling av akutte komplikasjoner i akuttfasen og håndteringen av progredierende symptomer er ikke nevnt, heller ikke nevrokirurgis plass i akuttbehandling. Prognostisering og vurdering av rehabiliteringspotensial er heller ikke nevnt og modeller for oppfølging og oppretning av slagpasienter etter utskrivning er også sparsomt beskrevet. Jeg savner også en beskrivelse av verktøy som benyttes for monitorering av pasienten i akuttfasen og kartlegging av funksjon.

Tyngdepunktet er med andre ord diagnostikk med en bred beskrivelse av nevro-radiologi og ultralyd, som nok er begynnelsen på en ny æra hvor de kliniske konsekvensene så langt ikke er klarlagt. Det praktiske arbeidet med pasientene i en slag-enhet er viet mindre plass.

Boken gir en god og interessant introduksjon til viktige ansvarsområder for en kliniker, men må suppleres med annen litteratur for å ivareta andre viktige aspekter av hjerneslagsykdommen, hvor det er viktig at legen også er på banen og engasjerer seg.

Hanne Ellekjær

Avdeling for hjerneslag
St. Olavs hospital

Medikamentell kreftbehandling – biologi og klinikk

Airley R.

Cancer chemotherapy

Basic science to the clinic. 341 s, tab, ill.

Chichester: Wiley-Blackwell, 2009. Pris GBP 25

ISBN 978-0-470-09255-2

Ikkje skal eg vere påståeleg, men det kan da ikkje vere mange andre medisinske spesialiteter der ny basalbiologisk kunnskap så raskt kjem til direkte nytte i sjukdomsdiagnostikk og spesielt pasientbehandling som

innan kreftfaget. Denne lettlesne læreboka for studantar innan farmasi, medisin og biomedisinske fag, skreven av universitetslærar i farmakologi, har som målsetting å vise korleis tumorretta medikament, både tradisjonelt cytotoxiske og nye biologiske substansar, blir brukt i moderne kreftbehandling. Den oppdaterte framstillinga omfattar også molekylærbiologiske mekanismar involverte i utvikling og progrediering av maligne sjukdommar samt strategiar for